

การระบาดของโรคโควิด 19 : โอกาสในวิกฤติ

ศ.นพ.สมศักดิ์ เทียมเก่า

อนุสาขาประสาทวิทยา สาขาวิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การระบาดของโรคโควิด 19 ในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อทุกคนทุกระบบ ไม่ว่าจะเป็นระบบสาธารณสุข ระบบเศรษฐกิจของโลก ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ มากมาย โดยส่วนตัวผมเป็นอายุรแพทย์ระบบประสาท (neurologist) ทำงานเป็นอาจารย์แพทย์ที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ก็ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด 19 เช่นเดียวกัน ทำให้ผมได้มีโอกาสทำสิ่งใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีโอกาสแบบนี้มาก่อน ได้แก่

1. จัดตั้งโรงพยาบาลสนามหอพักหญิงที่ 26 มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นโรงพยาบาลสนามแห่งแรกของจังหวัดขอนแก่น และแห่งแรกๆ ของต่างจังหวัด รองรับผู้ป่วยโควิด 19 ที่อาการไม่รุนแรง ไม่มีภาวะปอดอักเสบ โรงพยาบาลสนามแห่งนี้เกิดขึ้นและสามารถให้การบริการผู้ป่วยโควิด 19 ได้ภายในระยะเวลาเตรียมการเพียง 24 ชั่วโมง โดยได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นในการอนุญาตให้ใช้หอพักหญิงที่ 26 เป็นหอพักที่เพิ่งแล้วเสร็จในการปรับปรุงใหม่จึงมีความพร้อมในด้านสถานที่ ซึ่งหอพักนั้นมีความพร้อมอย่างดี ในแต่ละห้องพักได้ 3 คน มีทั้งหมด 84 ห้องพัก มีเตียงนอน อุปกรณ์ของหอพักพร้อมเข้าใช้ทันที ส่วนห้องน้ำเป็นห้องน้ำรวมประมาณ 30 ห้องต่อ 28 ห้องพัก มีห้องทำงานของทีมแพทย์ พยาบาล ทีมสนับสนุนอยู่ในชั้นที่ 1 แยกออกจากที่พักรักษาของผู้ป่วยซึ่งอยู่ในชั้นที่ 2-4 จึงทำให้มีพื้นที่เป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน

ทีมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตั้งแต่ฝ่ายสถานที่หอพัก ฝ่ายไอที ฝ่ายแม่บ้าน ฝ่ายโภชนาการ ฝ่ายความปลอดภัย ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายจัดเก็บขยะ ฝ่ายรับบริจาค และอื่นๆ ซึ่งได้รับการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐ และเอกชน ตลอดจนประชาชนในจังหวัดขอนแก่น และใกล้เคียง ผมมีความประทับใจในความร่วมแรง ร่วมใจและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผมขอเล่าเพียงบางส่วน เช่น ในวันแรกของการเปิดโรงพยาบาลสนามในแต่ละห้องไม่มีพัดลม และช่วงเดือนเมษายนอากาศร้อนมาก ผม post ใน facebook ว่าต้องการรับบริจาคพัดลม พบว่าภายในเวลา 1 ชั่วโมง มีผู้ใหญ่ใจดีสั่งพัดลมตั้งโต๊ะมาให้มากกว่า 300 ตัว

ต่อมาทางโรงพยาบาลสนามต้องการเครื่องวัดออกซิเจนปลายนิ้วซึ่งไม่สามารถหาซื้อได้ทันที เนื่องจากของขาดตลาด ก็มีผู้สนับสนุนส่งของมาให้ใช้จำนวนมาก ตลอดจนอุปกรณ์สื่อสาร

เช่น โทรศัพท์ smart phone เพื่อให้เป็นอุปกรณ์ในการสื่อสารระหว่างผู้ป่วยกับทีมแพทย์พยาบาล สำหรับผู้ป่วยที่ไม่มี smart phone ก็มีบริษัทจำหน่ายโทรศัพท์ทุกเครือข่ายส่งมาสนับสนุนอย่างเต็มที่ มีรถของเครือข่ายหนึ่งมาตั้งจุดส่งสัญญาณโทรศัพท์และ internet ฟรีด้วย ของใช้ต่างๆ เช่น สบู่ ผ้าขนหนู แอลกอฮอล์ ผ้าอนามัย น้ำดื่ม ขนม อาหารว่าง อาหารแช่แข็ง บะหมี่สำเร็จรูป อาหารสำหรับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลสนาม ส่งผลให้การบริการโรงพยาบาลสนามเป็นไปด้วยดี สามารถให้การบริการผู้ป่วยได้เป็นอย่างดี ผู้ป่วยพึงพอใจในการเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสนามแห่งนี้อย่างยิ่ง

2. การรับบริจาคหน้ากากผ้า และอุปกรณ์ในการตัดเย็บหน้ากากผ้า จากการระบาดของโรคโควิด 19 ในช่วงแรกนั้น ทำให้ประชาชนทั่วไปมีความต้องการใช้หน้ากากอนามัยอย่างมาก จนทางโรงพยาบาลไม่สามารถจัดหาหน้ากากอนามัยมาใช้ได้ทัน เพราะโรงงานต่างๆ ก็ไม่มีวัตถุดิบในการจัดทำหน้ากากอนามัยให้เพียงพอต่อความต้องการ จึงเกิดแนวคิดในการใช้หน้ากากผ้าเพื่อมาทดแทนการขาดแคลนหน้ากากอนามัย ผมได้ post facebook เพื่อรับบริจาคผ้าอ้อมเด็กเก่าที่ไม่ใช้แล้ว เพราะเป็นผ้าสาหลูที่สามารถนำมาตัดเย็บเป็นหน้ากากผ้า เพื่อใช้แทนหน้ากากอนามัยได้

เมื่อผม post facebook ไปได้ไม่นานก็มีการแชร์ post ของผมไปเป็นจำนวนมาก และมีคนจำนวนมากที่ส่งผ้าอ้อมเด็กทั้งเก่าและใหม่มาให้โรงพยาบาลเป็นจำนวนมาก ตลอดจนหน้ากากอนามัย หน้ากากผ้าที่เย็บเสร็จเรียบร้อย และผ้าที่เป็นวัสดุที่สำคัญสุดมาเป็นจำนวนมาก พร้อมด้ายเย็บผ้า ยางยืด และสิ่งของต่างๆ อีกจำนวนมาก โดยทางโรงพยาบาลต้องจัดตั้งหน่วยตัดเย็บหน้ากากผ้าขึ้นมา และเปิดรับสมัครจิตอาสาเย็บหน้ากากผ้า คนจำนวนหนึ่งได้ส่งข้อความมาให้กำลังใจจำนวนมาก ผมอ่านแล้วน้ำตาไหลออกมาเองเลยครับ ชาวซึ่งในน้ำใจคนไทยทั่วประเทศ บางท่านส่งผ้าอ้อมที่กำลังใช้ของลูกมาให้ส่วนหนึ่ง เพราะต้องการร่วมบริจาคถึงแม้จะไม่มีทุนทรัพย์ หรือมีของเก่ามากมาย อยากร่วมสนับสนุนทีมแพทย์ จึงแบ่งผ้าอ้อมลูกที่กำลังใช้มาให้ ผมยังรู้สึกขอบคุณและสวัสดีจะชาวซึ่งในน้ำใจของแม่ลูกอ่อนท่านนี้ ผ้าต่างๆ ที่ส่งมานั้นทางโรงพยาบาลได้ตัดเย็บหน้ากากผ้าจำนวนมาก ช่วยแก้ปัญหาหน้ากากไม่เพียงพอได้อย่างดี และยังสามารถนำไปบริจาคให้หน่วยงานอื่นๆ ได้อีก

3. การรับบริจาคสิ่งของต่างๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เช่น face-shield แอลกอฮอล์เจล ถุงมือ สบู่ล้างมือ ผ้าห่ม ผ้าเช็ดตัว บะหมี่สำเร็จรูป น้ำดื่ม เครื่องตรวจวัดออกซิเจนปลายนิ้ว น้ำยาทำความสะอาดพื้น ตลอดจนอุปกรณ์ เครื่องมือทางการแพทย์ เช่น เครื่องมือในการฆ่าเชื้อโรค เครื่องอบไอโซน ตู้ตรวจ swab แบบความดันบวก เครื่องช่วยหายใจความดันสูง ซึ่งสิ่งของทั้งหมดที่ได้รับการบริจาคมานั้นได้มีการนำมาใช้ในกระบวนการดูแลผู้ป่วยโควิด 19 เป็นอย่างดี

4. การได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ และสร้างห้องตรวจ swab มาตรฐานซึ่งมีความปลอดภัยต่อผู้รับและผู้ให้บริการ (modular unit)

5. โครงการคนขอนแก่นปลอดภัย หรือ back home โดยในช่วงการระบาดหนักของโรคโควิด 19 ส่งผลให้โรงพยาบาลในกรุงเทพและปริมณฑลไม่สามารถรับผู้ป่วยไว้รักษาได้เพียงพอ มีผู้ป่วยรอเข้ารับการรักษาและเสียชีวิตจำนวนมาก ผมได้ประสานไปยังคุณสรยุทธ สุทัศนะจินดา ผู้ดำเนินรายการเรื่องเล่าเช้านี้ ทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 ซึ่งโครงการนี้ได้ขยายไปทั่วประเทศไทย โดยได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนผู้เกี่ยวข้อง ในส่วนของจังหวัดขอนแก่นได้รับการสนับสนุนจากผู้ใจบุญบริจาคเงินมา 2 ล้านบาท สามารถรับผู้ป่วยโควิด 19 จากส่วนกลางกลับมารักษาที่โรงพยาบาลต่างๆ ในจังหวัดขอนแก่นประมาณ 1277 คน

ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลต่างๆ ทั้งทั้งจังหวัดขอนแก่นเกือบทั้งหมดหายดี และมีความพอใจอย่างมากที่ได้กลับมารักษาที่โรงพยาบาลบ้านเกิดของตนเอง โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากท่านนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น ท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาลขอนแก่น และทีมแพทย์ พยาบาล ผู้เกี่ยวข้องในทุกโรงพยาบาลชุมชนของจังหวัดขอนแก่น และงานสังคมสงเคราะห์โรงพยาบาลศรีนครินทร์

6. โครงการส่งยาถึงบ้านและระบบบริการแพทย์ทางไกล (telemedicine) ซึ่งได้มีการพัฒนาระบบบริการส่งยาถึงบ้าน และได้ให้บริการตั้งแต่ช่วงการระบาดโควิด 19 จนถึงปัจจุบันส่งยาให้ผู้ป่วยมากกว่า 40,000 ครั้ง ประหยัดค่าใช้จ่ายให้ผู้ป่วยไปมากกว่า 40,000,000 บาท (เฉลี่ยค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาตรวจและรับยาที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ประมาณ 1,000 บาทต่อครั้ง) ทำให้ระบบการส่งยาถึงบ้าน และการตรวจแบบ telemedicine นั้นมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพดี

7. การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 วัคซีนโรคโควิด 19 และการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อให้มีสุขภาพที่แข็งแรง ห่างไกลจากโรคโควิด 19 ประชาชนมีการตื่นตัวในการดูแลสุขภาพตนเองมากยิ่งขึ้น

จาก 7 เรื่องราวที่ผมได้สรุปให้ท่านผู้อ่านทุกท่านได้ทราบว่าในช่วงวิกฤติการระบาดของโรคโควิด 19 นั้น ก็ยังมีโอกาสที่ดีในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยโควิด 19 นอกเหนือจากการรักษาพยาบาลผู้ป่วยให้หายเจ็บป่วย และยังเป็นการแสดงออกถึงความมีน้ำใจ ความห่วงใยของคนในสังคมไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการก้าวสู่ระบบสาธารณสุขของไทยให้ผ่านพ้นช่วงวิกฤติไปได้ ผมต้องขอขอบคุณทุกๆท่านที่ร่วมแรง ร่วมใจกันฝ่าฟันวิกฤติโควิด 19 ครั้งนี้ไปได้ และร่วมแรงร่วมใจช่วยกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น